

Razlozi za nisko postignuće u školi i njegove socijalne posledice

Poteškoće koje potiču od niskog socio-ekonomskog statusa učenika, često su uzrok lošeg školskog postignuća i objašnjavaju zbog čega učenik nije uspeo da dostigne osnovni nivo standarda znanja umenja i sposobnosti. Veštine koje nisu bile razvijene tokom osnovne škole, teško se mogu steći kasnije, što ostavlja negativan efekat na životnu perspektivu osobe. Nerazvijenost ključnih kompetencija dovodi do lošeg uspeha, što posledično negativno utiče na motivaciju učenika i dovodi ih u rizik da napuste školu.

Ukoliko posmatramo populaciju srednjoškolaca u Evropi, najniže postignuće ostvaruju učenici stručnih škola, pošto su ove škole najmanje prestižne u društvu. U ovoj subpopulaciji dolazi do akumulacije problema: bez odgovarajućih znanja i veština, učenici nisu u mogućnosti da uče koliko bi trebalo da bi ispunili očekivanja tržišta rada. Njihova volja za učenjem opada i vremenom postaju frustrirane i razočarane osobe koje razvijaju smetnje u ponašanju i suprotstavljaju se sa školskim pravilima. Učenici sa najlošijim postignućem ostaju u sistemu bez odgovarajuće podrške i pomoći koja im je potrebna i bez mogućnosti da sustignu ostale učenike. Uobičajeno je da se učenici sa istim poteškoćama okupljaju u neformalnim grupama i time učvršćuju svoj socijalni status i dovode do pojačavanja segregacije u školi kao socijalnom sistemu. Takođe ova tendencija ima negativan efekat na postignuće učenika jer učvršćuju svoj status neuspešnih učenika identifikuju se sa njim i razvijaju naučenu bespomoćnost. Gledano na nivou sistema, ovo znači da se socijalne nejednakosti produbljuju, odnosno da nastavici i profesionalci nisu uspeali u ostvarivanju principa obrazovanja.

Na nivou društva ovaj sistem reprodukuje socijalne nejednakosti i gradi populaciju koja mora da se suoči sa neuspehom u školi i najverovatnije nezaposlenošću kasnije u životu. Doživotne perspektive najugroženije dece skoro da su potpuno definisane u trenutku njihovog rođenja. Ovaj proces doprinosi padu privredne efikasnosti zemlje i jača socijalne tenzije. Nisko postignuće je često simptom koji može biti nadoknađen putem široke kooperacije različitih aktera sa nastavnicima.

Postoje i slučajevi u kojima učenik ima sve moguće preduslove za visoko postignuće, ali ga ipak ne postiže. U poređenju sa učenicima koji nemaju preduslove za postignuće ova deca su ipak uspešnija. To je zbog toga što ovi učenici, usled većeg broja faktora podrške kojima raspolaže njihova porodica, razvijaju osnovne kompetencije usled čega imaju veću šansu da se ostvare u životu. Sa druge strane siromašne porodice učenika koji su u riziku od napuštanja škole često nemaju dostupne neophodne faktore podrške; usled čega ovi učenici moraju da opstanu bez podrške u životu. Što u osnovi znači da nemaju pravu šansu.

Ukoliko želite da saznate više na ovu temu, dostupna vam je literatura na engleskom:
 European Commission/EACEA/Eurydice/CEDEFOP (2014): *Tackling Early Leaving from Education and Training in Europe: Strategies, Policies and Measures*. Eurydice and CEDEFOP Report. Publications Office of the European Union,

Luxembourg. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/175EN.pdf p.140.

Rana selekcija, program brige i obrazovanja u ranom detinjstvu (Early Childhood Education and Care) – mehanizmi podrške i prepreke

„Prema statističkim podacima, u EU, sistemi sa visokim stepenom segregacije imaju niže zbirno postignuće od sistema sa nižim nivoima segregacije.”

Razdvajanje učenika duž različitih obrazovnih putanja i pravaca na osnovu postignuća (rano usmeravanje) je još jedna uobičajena praksa u mnogim zemljama Evrope. Ona podrazumeva da je na osnovu nekih ranih postignuća učenik usmeravan ka zanatskom ili ka akademskom obrazovanju, što posledično vodi ka različitim obrazovnim putevima i putevima karijere.

Oni koji podržavaju ovakvu praksu sugerišu da učenici uče bolje u homogenim grupama, odnosno da im je lakše da prate kurikulum i nastavu prilagođenu njihovom nivou sposobnosti. Sa druge strane, istraživanja ukazuju da prerano razdvajanje učenika u ovakve grupe ima jak negativan uticaj na one učenike koji su usmereni u pravcu koji ne odgovara njihovom nivou aspiracije i/ili njihovom potencijalu. Misli se na preranu selekciju dok učenik nije dovoljno zreo i dok njegova ličnost nije razvijena, a interesovanja iskristalisana.

Podaci dobijeni na međunim istraživanjima za procenu postignuća učenika (PISA i PRILS) jasno ukazuju dobrobiti od pohađanja ECEC (program brige i obrazovanja u ranom detinjstvu - Early Childhood Education and Care). U evropskim zemljama koje su učestvovalе u istraživanjima, učenici koji su pohađali dati program, u proseku su imali 35 poena više od učenika koji nisu pohađali ECEC. Ukoliko tumačimo date rezultate, možemo reći da je razlika između ove dve grupe učenika skoro čitavih godinu dana formalnog obrazovanja. Dokazi prikupljeni u PRILS istraživanju 2011. ukazuju da deca koja su prošla ECEC program su bolje pripremljeni za osnovnu školu. Što su učenici proveli više vremena u ECEC programu, ostvarili su bolje rezultate u čitanju, u odnosu na svoje vršnjake.” (Eurydice-CEDEFOP, 2014, 45-47.)

Ukoliko želite da saznate više na ovu temu, dostupna je literatura na engleskom:

European Commission/EACEA/Eurydice/CEDEFOP (2014): *Tackling Early Leaving from Education and Training in Europe: Strategies, Policies and Measures*. Eurydice and CEDEFOP Report. Publications Office of the European Union, Luxembourg. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/175EN.pdf p.45.-47.

Uključivanje različitih grupa

Prema evropskim podacima, postoji razlika između dečaka i devojčica: devojčice su bolje u čitanju, dok su dečaci bolji u matematici i prirodnim naukama. Rod je tek jedan od faktora duž kojeg postoje razlike između učenika. Kao najsnažniji determinišući faktor se izdvaja socio-ekonomski status osobe.

Ukoliko želite da saznate više na ovu temu, dostupna je literatura na engleskom:

European Commission/EACEA/Eurydice/CEDEFOP (2014): *Tackling Early Leaving from Education and Training in Europe: Strategies, Policies and Measures*. Eurydice and CEDEFOP Report. Publications Office of the European Union, Luxembourg. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/175EN.pdf p.42.

Na šta nam ukazuje iznenadni pad postignuća učenika?

Kada postignuće učenika naglo opadne znači da nije uzrok u nedostatku ključnih kompetencija ili poteškoćama sa učenjem. U ovom slučaju signal upozorenja predstavlja sam pad postignuća, a ne nisko postignuće po sebi. Na ovaj signal bi trebalo da obrate pažnju nastavnici. Do ovakvog ishoda može da dovede sukob između učenika i nastavnika ili vanškolski životni događaji koji imaju negativan uticaj na učenika. Ukoliko je ovo drugo u pitanju treba posebno obratiti pažnju na uzrok jer mogu da budu raznovrsni (zloupotreba droge, veza sa kriminalom, ili druge devijantne aktivnosti). Takođe moguće je da postoje nekakvi konflikti ili nasilje u porodici koje bi trebalo rešavati uz podršku drugih institucija.

Evropski sistemi obrazovanja su uglavnom osetljivi na učenike koji ostvaruju nisko postignuće, ali nemaju specifične protokole koji bi definisali šta činiti u situacijama naglog pada aktivnosti. Iako se mogu naći i izuzeci. U Sloveniji, na primer, 3 loše ocene predstavljaju signal upozorenja. U Švedskoj nastavnici zovu roditelje odmah ukoliko učenik popusti naglo u jednom ili dva predmeta. Estonija ima poseban protokol za ove slučajeve: oni vide nagli pad uspeha kao signal upozorenja i škola je u obavezi da primeni sistem podrške kako bi učenik popravio postignuće.

Ukoliko želite da saznate više na ovu temu, dostupna je literatura na engleskom:

European Commission (2013a): *Early warning systems in Europe: practice, methods and lessons*. Thematic Working Group on Early School Leaving (TWG on ESL), Brussels. http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/doc/europe-warning-systems_en.pdf p. 7.

Ključne reči: signali upozorenja, analiza ponašanja, razvijanje uzajamnog poverenja, pogoršanje postignuća

<<< Disclaimer >>>

This material was made in the framework of CroCooS – Prevent dropout! project. For more information visit this site: <http://crocoos.tka.hu>.

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein. This material can be found on the project website: <http://crocoos.tka.hu>.

CroCooS Resource Pool elements by [CroCooS partnership](#) is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](#). Based on a work at <http://crocoos.tka.hu>. Permissions beyond the scope of this license may be available at <http://crocoos.tka.hu>. For more information about this CC license, visit [this site](#).

